

מלך שבבחהמות שור. בטעם שהשור מלך שצנהמות, צפי' הרוקח עה"ת (פ' בראשית) והציא דבריו צמדבר קדמות (מער' א' אות סז), כתב שור נאה למלכות שהוא גדול משאר בהמות ע"ש. וכעין זה בתוספות השלם עה"ת פ' בראשית (ב, יט), השור נאה למלכות שהוא גדול מפואר צנהמות. ומדברי המהר"ל ז"ל בגבורות שהצאנו לעיל, יוצא דמעלת השור הוא שיש בו מדת העושר, והוא החזק והקיום יותר מכל שאר בעל חי, וע"ש מה שהצאנו עוד מספר זכרון זאת ודברי אמת. וע"ע בספורנו עה"ת בהקדמה (כוונת התורה). ובסם משמואל עה"ת פ' ויקרא (תרע"א) כתב, הנה כתיב (ישעיה א') ידע שור קונוהו, ופירשו המפרשים שהשור יש בו דעת להכיר בעליו חיכף משקנהו, ואולי מטעם זה מלך צנהמות שור ע"ש.

מלך שבעופות נשר. עיין בעל הטורים פ' ראה (יד, יב).

פני אדם. מבואר בחז"ל ככ"מ דהפני אדם שצמרצבה הוא צדמות יעקב אבינו. בחולין (נא ב) עולין ומסתכלין בדיוקנו של מעלה כו', פירש"י פרטוף אדם שצמרצב חיות צדמות יעקב. ובפרקי דר"א (פלה), מלאכי השרת עולים ויורדים בו ורואין פניו של יעקב ואומרים זה הפנים כפני החיה שצכסא הכבוד. באותיות דר' עקיבא (צמי מדרשות ח"ב ע' שפג), ודמות פניהם פני אדם זה דמות יעקב החקוקה על כסא הכבוד ע"ש. ובצ"ר (פפ"ב, ב) יעקב שאיקונין שלו קבועה צכסאי. וכן עוד צכמה מקומות בחז"ל. וע"ע צרש"י יחזקאל (א, ה), ורמב"ן פ' ושלח (לג, כ), ובעל הטורים פ' משפטים (כד, י). ועיין ספר גימטריאות לריה"ת ז"ל (אות לג), ובפ' בלק (אות כח).

ועיין להמהרש"א כאן שכתב, ועפ"י המדרש (צ"ר פמ"ז, ו. פפ"ב, ו) שהאבות הם המרכבה, יש לכוין צזה כי כבר אמרו וורת יעקב חקוקה תחת כסא הכבוד, וורת אפי רצרי רמו על אברהם כו', והכרוב הוא אפי וטרי של אדם רמו על יצחק כו' ע"ש. משמע מדבריו דפני אדם שצמרצבה לאו היינו ורת יעקב, וצ"ב. וע"ע לשון המהרש"א בחולין (נא ב) צד"ה לא הגיע זמני כו', שכתב וורת יעקב חקוקה תחת כסא הכבוד, גם שם נשמחן של צדיקים כו' ע"ש. ובמהרש"א צרכות (לצ ב) צד"ה התשכת, שורת יעקב חקוקה תחת כסא הכבוד ע"ש. ובבאור מאמרם האבות הן הן המרכבה, ודוד הוא הרגל הרביעי, עיין

להרמב"ן ז"ל צהאמונה והצטחון (פט"ו), ובספר עבודת הקודש (ח"ד פי"ו) מש"כ לבאר צזה. ואגב אציין צמ"ש (זוה"ק ח"ג רסב ע"ב) צדוד הוא רגל הרביעי צמרצבה. ועיין צשו"ת יהודה יעלה ח"א (סוס"י י'). ואיתא צזוה"ק פ' ויחי (דף רמח ע"ב) וצילקוט ראובני (ר"פ חיי שרה) צשם מדרש, דעד שולד דוד היה אדם הראשון רגל ראשון צמרצבה ע"ש. וצזה כתב לפרש צספר סגולת משה דברי האוה"ת הק' פ' וצא (כח, יג) שכתב, דיעקב הוא רגל רביעי צמרצבה ע"ש. ויש לעיין צמש"כ צמגלה עמוקות (פ' שמות) צד"ה אלהי אבותיכם, שאליו הוא רגל רביעי וצ"ש אלוהו צארבע ע"ש, וצ"ב. ואימתי נעשה דוד הרגל הרביעי צמרצבה, הנה צילקוט ראובני צקוני' שכתב לקט (ע' דוד), הציא מספר עמק המלך (דף קנג ע"א) שכתב, דוד המע"ה לא וכה ליצב צמחיצמו להיות רגל רביעי צמרצבה, אלא לאחר ו' שנים למיתתו ציום שהכניסו הארון לצית קדשי הקדשים ע"ש. ועיין צמדרש חלפיות (ע' דוד דף נא ע"ב), מש"כ צציאור דברי העמק המלך. וכן הציא דברי העמק המלך, מהרצ"פ ז"ל צשו"ת חיים ציד (סימן צב) ע"ש. וראיתי צשמירת הלשון ח"א (שער התצונה פ"ח) הציא צשם רז"ל, צשעה שקלל שמעי בן גרא את דוד, ודוד קבל על עצמו הדין צאמרו (ש"ב טז, י) ה' אמר לו קלל, צאותה שעה וכה דוד להיות הרביעי לרגלי מרכבה ע"ש. וכעת לא מצאתי מקורו בחז"ל. ומדברי העמק המלך והספרים הנ"ל שהציאו דבריו, שכתבו דלא נעשה רגל רביעי אלא צבע שנים אחרי פטירתו, מבואר דלא שמייעל להו צשם רז"ל דנעשה עוד צחיו צעת קללת שמעי בן גרא. וראיתי עוד להגרי"ח ז"ל צשו"ת שלמת חיים ח"ב (סימן עה) שכתב, צמדומה שצאותה שעה שקללו שמעי בן גרא ורצו עצדיו לנקום ולא הניחם, נעשה דוד רגל רביעי צמרצבה ע"ש. הנה לא כתב בן צשם רז"ל, אלא צמדומה. ואפשר שמקור דבריו הוא מהשמירת הלשון. ומצאתי שענין זה כבר נזכר צספר מחוק מדצש [קושטא חקפ"ח] להר"י פרחי ז"ל (פ"ט), וצ"ל צא וראה מדוד מלך ישראל ששמעי בן גרא חרפו וגדפו וקללו קללה נמרצת ועפר צעפר, והוא לא ענה אותו דבר ואדרבא אמר הניחו לו כי ה' אמר קלל, ועי"ז וכה להיות רגל רביעי צמרצבה ע"ש. והציא דבריו צספר ארך אפים (דף כח ע"א) ע"ש. וגם הוא לא כתבו צשם רז"ל, ואפשר שדברי עצמו הם.

ונשר שהם ג"כ טהורים, כמ"ש ז"ל כל מה שצביעה
טמא צים טהור ע"ש. ועיין בצאור הגר"א לחק"ו
(ת"ע דף קלג ע"א) שמירץ ג"כ כעין זה ע"ש. ועיין
מה שכתבנו בענין זה דכל שצביעה טמא צים טהור,
במס' שבת (ק"ט א) דד"ה רצא מלח שיבוטא.

וביערות דגש שם (דרוש ד') כתב, הנה צפליאה איחא
קושיא אם אריה טמא איך הוכשר למרכבה
להיות מד' פנים במרכבה. ומירץ דבאמת אריה כשר
רק התורה פסלו הואיל ומינו אוכל כל חיות טמאות
ונפטס באיסור ע"ש. ונראה דמירץ זה שייך גם גבי
נשר שטורף ואוכל מיני עופות טמאים. וע"ע צנועס
חלימלך (סו"פ מנורע), ובקדושת לוי (צלקוטאים),
ובמאור ושמש (פ' נח) דד"ה מכל הבהמה הטהורה,
שכתבו ליישב עפ"י דרכם בקודש הקושיא איך יש
במרכבה הקדושה מיני בע"ח טמאים ע"ש. ועיין
בספר עצודת הקודש (ח"ד פ"ו) שהביא להקשות כן
בשם חכמי האמת, וע"ש מה שכתב למרץ בזה.

פני נשר. עיין להרמב"ן ז"ל בהאמונה והצטחון (ע'
שלו), שכתב דלא פירש יחזקאל מקום פני הנשר
אם מלפניו אם מלאחריו או ללדדין, ר"ל ימין האריה
או לשמאל השור ע"ש.

יחזקאל ביקש עליו רחמים והפכו לברוב. איחא
בשם הרה"ק ר"ש מאסטרפאלי ז"ל, לפרש
הפסוק בפ' ויאל (כח, טז) ויקץ יעקב משנתו ויאמר
אכן יש ה' במקום הזה ואנכי לא ידעתי, כי יעקב אבינו
ע"י מראה הקולס שראה כסא כבודו ית' נודע לו שגם
לורתו חקוקה שם, ועד עתה ידע רק שחקוק אריה
כרוז נשר ר"ת אכ"ן, וז"ש אכ"ן יש ה' במקום הזה,
אולם אנכ"י ר"ת אריה נשר כרוז יעקב, זה לא ידעתי
ע"כ. כן הוצא בשמו בספר פנינים יקרים ובפרדס יוסף
פ' ויאל שם. ויש לעיין דהרי רק צימי יחזקאל נהפך
לכרוז, וצימי יעקב אבינו היה פני שור. וראיתי בספר
קרנן העני (פ' ויאל), שהביא לפרש כן בפסוק הג"ל
בשם הגה"ק מאפטא בעל אוהב ישראל ז"ל, וכתב ואין
להקשות הא עדיין לא נקרא כרוז רק שור, ויחזקאל
הנביא צמפילתו הפכו לכרוז, י"ל דיעקב אבינו נפיה
זאת צרות קדשו וקראו על שם העתיד ע"ש.

ובציניו עוד בספרים שכתבו על משה רבינו ע"ה
שרצה להפוך פני השור לכרוז. צמגלה
עמוקות (אופן כד) כתב, רצה משה למקן המרכבה

ובשל"ה הק' (צעשרה מאמרות צמחילתו) כתב, דוד
המע"ה הנהיג מלכותו כראוי, ולזה זכה
להיות רגל רביעי צמרכבה ע"ש. ומקור דבריו שם הוא
בספר עצודת הקודש (חלק המכלית פס"ה) שכתב כן
ע"ש. משמע ג"כ דלא שמיעא להו מאמר הג"ל. ויש
להעיר עוד ממ"ש צנסהדרין (קז א), שדוד אמר לפני
הקצ"ה מפני מה אומרים אלקי אברהם ואלקי יצחק
ואלקי יעקב, ואין אומרים אלקי דוד כו'. וכתב בתורת
חיים שם, שצקשת דוד הייתה לפי שכשם שהאבות הן
שלשה רגלי הכסא כך דוד גם הוא נעשה רגל רביעי
לכסא ע"ש. ומצואר צגמ' שם שדוד צקש כן עוד לפני
הנסיכון עם צת שצב, וזה שאמר דוד ה' אמר לו קלל
היה הרבה אח"כ. ומצואר דלא שמיעא ליה להתורה
חיים ענין זה דדוד נעשה רגל רביעי רק צוכות שאמר
ה' אמר לו קלל. וגם לא ס"ל להתורה חיים מש"כ
צעמק המלך דנעשה רגל רביעי רק אחרי פטירתו.
ובספר דברי סופרים להגה"ק ר"צ מלוצלין ז"ל (אות
לג), כתב לורת האדם דמרכבה, אעפ"י שהוא
לעולם דמות יעקב, אינו שזה צכל דור ודור, שהוא כפי
הנשמות שצאותו דור ע"ש.

ופני שור. בעיין יעקב כתב, דפני שור מרומז ליהושע,
כי יהושע נקרא צכור שורו הדר לו כו' ע"ש.
וכ"כ רס"ג צהקדמה לשיר השירים (גנזי ירושלים ע'
קסה), ופני שור הוא יהושע צן נון שנאמר צכור שורו
הדר לו. וע"ש צהערות. ועיין צמדרש אומיות דרבי
עקיבא (צתי מדרשות ח"צ ע' שפג), דמות שור זה
יוסף שנקרא שור שנאמר צכור שורו הדר לו ע"ש.
ובספר עצודת הקודש (ח"ד פ"ו) כתב, ארבעה פנים
קצועים צמרכבה כנגד שלשה אצות ודוד, פני
אדם כנגד יעקב, פני אריה כנגד אברהם, פני שור
כנגד יצחק, פני נשר כנגד דוד ע"ש. ובספר לקוטי
אמרים להגה"ק ר"צ הכהן ז"ל (אות קכ) כתב, פני
שור דמרכבה כנגד יוסף הצדיק, ופני אריה כנגד דוד
המלך ע"ש.

והשלישי פני אריה והרביעי פני נשר. ציערות
דגש ח"צ (דרוש ח') הביא קושיא בשם
ספר הפליאה, איך יש צמרכבה קדושה נשר ואריה
שהם עופות וחיות טמאות. וכתב הענין הוא כי מלכותו
צכל משלה צליט צים וציצשה, וכוללת המרכבה ים
ויצשה, וציצשה אדם ושור שהם טהורים, וצים אריה